

Aproximativ una din patru persoane din UE este expusă riscului de sărăcie sau excluziune socială. Condițiile de viață, nivelul de sărăcie și căile prin care se ajunge la sărăcie și se iese din aceasta sunt diferite pentru femei față de bărbați și variază de-a lungul vieții unei persoane. Tinerii (18-24 de ani) reprezintă 10 % din totalul săracilor din UE ⁽¹⁾. Deși riscul de sărăcie sau de excluziune socială nu diferă foarte mult la femei față de bărbați în acest stadiu al vieții, este evident că femeile plătesc prețul inegalităților de gen la o vârstă mai înaintată. Acestea sunt expuse unui risc mult mai mare de sărăcie sau de excluziune socială decât bărbații în vârstă.

Combaterea sărăciei pe parcursul vieții

Eradicarea sărăciei și a excluziunii sociale reprezintă o parte integrantă a strategiei Europa 2020. Acest angajament urmărește să scoată din sărăcie cel puțin 20 de milioane de persoane până în 2020. Totuși, statele membre se confruntă cu dificultăți în atingerea acestei ținte. De fapt, numărul persoanelor care trăiesc în sărăcie este în creștere din 2010.

În general, femeile prezintă un risc mai mare de sărăcie la toate categoriile de vârstă. De-a lungul vieții, acestea obțin venituri mai mici decât bărbații, se confruntă cu o mai mare probabilitate de a avea locuri de muncă nesigure și prost plătite și de a-și întrerupe cariera din cauza responsabilităților în materie de îngrijire. Aceste inegalități pe tot parcursul vieții duc în cele din urmă la diferențe de venituri, la dependență economică și la un risc mai mare de sărăcie, situații care devin foarte evidente la bătrânețe. Acest lucru este deosebit de îngrijorător, dat fiind că femeile reprezintă cea mai mare parte a populației în vârstă din întreaga UE.

În cadrul abordării care ține seama de toate etapele vieții, se evidențiază legăturile dintre diferitele etape din viața unei persoane și se ia în considerare modul în care întorsăturile vieții se completează reciproc, influențând astfel fiecare etapă ulterioară.

Politicile UE iau în considerare impactul inegalităților cumulate asupra riscului de sărăcie și de dependență economică cu care se confruntă femeile mai în vârstă. Comisia Europeană a luat măsuri importante pentru a elimina decalajele de pensii între femei și bărbați. De asemenea, a invitat statele membre să ia în considerare problema preponderenței, în cazul femeilor, a contractelor de muncă cu fracțiuni de normă și a creșterilor relativ mici de câștigi salariale, deoarece acestea pot avea un efect negativ asupra

drepturilor de pensie. Aceste inițiative de politică demonstrează că integrarea unei abordări care ține seama de toate etapele vieții și a perspectivei de gen în toate etapele de elaborare a politicilor este esențială pentru ca egalitatea între femei și bărbați să devină o realitate în UE și în afara granițelor acesteia.

Ce înseamnă să fii sărac în UE?

Sărăcia în rândul femeilor și al bărbaților înseamnă nu numai lipsa resurselor de bază necesare pentru supraviețuire, ci și lipsa accesului la activități civice, sociale și culturale, precum și privarea de oportunități de angajare politică și de mobilitate socială. În cadrul strategiei Europa 2020, conceptul de „risc de sărăcie sau excluziune socială” (AROP) se referă la traiul într-o gospodărie care se află în cel puțin una dintre următoarele trei situații:

- este expusă riscului de sărăcie monetară;
- se află într-o stare materială extrem de precară;
- beneficiază de o intensitate a muncii foarte scăzută.

Tinerii din UE se confruntă cu cel mai mare risc de sărăcie

Faptul că o persoană crește în sărăcie poate avea efecte pe tot parcursul vieții. În prezent, aproape o cincime dintre persoanele sărace din UE (19 %) sunt copii sub vârsta de 16 ani. Acest procent este echivalent cu aproape 23 de milioane de copii care trăiesc în gospodării sărace.

⁽¹⁾ Sursa tuturor datelor prezentate în fișa informativă o reprezintă anchetele Eurostat (Ancheta UE asupra forței de muncă – EU-LFS sau Ancheta privind condițiile de viață în Uniunea Europeană – EU-SILC) din 2014, cu excepția cazului în care se fac trimiteri la alte surse.

Tinerile și tinerii au fost afectați în mod deosebit de criza economică și, prin urmare, se confruntă cu cel mai mare risc de sărăcie din UE. În 2014, aproximativ o treime dintre tinerii cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani erau expuși riscului de sărăcie sau de excludere socială, femeile fiind expuse riscului ceva mai mult.

Este probabil ca mulți tineri să întâmpine dificultăți în găsirea unui loc de muncă după terminarea studiilor. Rata șomajului în rândul tinerilor (15-24 de ani) este extrem de ridicată, la aproximativ 20 % atât pentru femei, cât și pentru bărbați (23 % pentru bărbați și 21 % pentru femei în 2014), comparativ cu 10 % pentru populația totală.

Chiar și atunci când au un loc de muncă, mulți tineri rămân săraci. Față de alte categorii de vârstă, există o probabilitate mai mare ca tinerii să aibă locuri de muncă nesigure, mai ales dacă abandonează școala mai devreme. Aproape jumătate dintre femei și peste o treime dintre bărbații cu vârste cuprinse între 20 și 24 de ani (cu excepția studenților) au locuri de muncă nesigure⁽²⁾. În 2014, procentul persoanelor care aveau un loc de muncă și totuși riscau sărăcia monetară (sărăcia persoanelor încadrate în muncă) era de 15 % în cazul tinerelor și de 12 % în cazul tinerilor cu vârsta cuprinsă între 18 și 24 de ani. Aceste cifre reprezintă cea mai mare rată a sărăciei în cazul persoanelor încadrate în muncă dintre toate categoriile de

Disparitatea de gen în ceea ce privește sărăcia începe să crească la o vârstă mai înaintată și are cel mai ridicat nivel la persoanele cu vârsta egală sau mai mare de 75 de ani.

vârstă. Tinerii care încă locuiesc cu părinții sau sunt susținuți financiar de aceștia sunt mai bine protejați împotriva sărăciei.

Femeile în vârstă, confruntate cu inegalități pe toată durata vieții

Disparitatea de gen în ceea ce privește sărăcia începe să crească la o vârstă mai înaintată și are cel mai ridicat nivel la persoanele cu vârsta egală sau mai mare de 75 de ani (22 % dintre femei și 15 % dintre bărbați trăiesc expuși riscului de sărăcie sau excludere socială). Pe parcursul vieții, inegalitățile dintre femei și bărbați subminează în mod sistematic independența economică a femeilor, existând astfel mult mai multe șanse ca acestea să ajungă sărace mai târziu în viață. Femeile se confruntă cu o varietate de dificultăți pe piața muncii, inclusiv, dar fără a se limita la:

- rata medie de ocupare a forței de muncă în mod constant mai mică decât în cazul bărbaților;
- probabilitatea mare de a fi angajate cu fracțiune de normă (32 % în cazul femeilor, față de 8 % în cazul bărbaților);

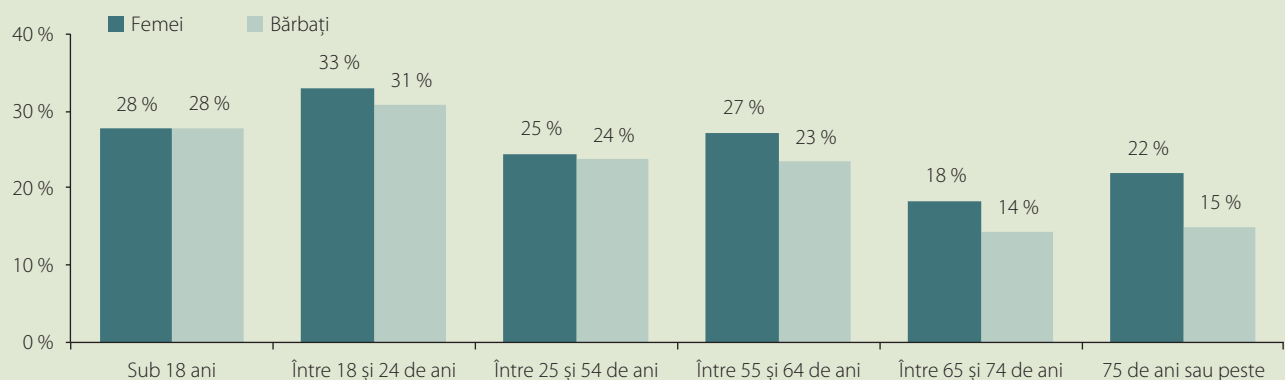
- suprareprezentarea în sectoarele care sunt de obicei mai puțin bine plătite și care oferă oportunități limitate de carieră sau creșteri lente ale câștigurilor salariale;
- riscul mai mare de a fi angajate în locuri de muncă nesigure.

În plus, femeile părăsesc piața muncii la o vârstă mai mică decât bărbații, deosebit de multe înainte de vârsta de pensionare (procentul femeilor inactive cu vârsta cuprinsă între 55 și 64 de ani este de 52 %, în timp ce pentru bărbații din această categorie de vârstă procentul este de 36 %).

Responsabilitățile familiale și de îngrijire, care sunt deseori neremunerate, subevaluate și distribuite inegal, au un impact major asupra poziției femeilor pe piața forței de muncă. Acest lucru este valabil pe tot parcursul vieții profesionale, chiar și la o vârstă mai înaintată. Aproximativ 10 % dintre femeile cu vârsta egală sau mai mare de 50

⁽²⁾ EIGE (2017, urmează a fi publicată), *Gender, skills and precarious work in the EU* (Gen, competențe și locuri de muncă nesigure în UE), Notă de cercetare.

Figura 1 – Rata riscului de sărăcie sau de excludere socială (AROPE), în funcție de gen și categorie de vârstă (UE-28, 2014)

Sursa: Eurostat, EU-SILC (ilc_peps01).

de ani afirmă că din cauza responsabilităților familiale sau de îngrijire au părăsit piața muncii și nu își caută un loc de muncă. Viața profesională a femeilor în UE-28 este cu 5,1 ani mai scurtă decât cea a bărbaților, din cauza pauzelor luate în carieră pe parcursul vieții profesionale, dar și din cauza părăsirii timpurii a pieței forței de muncă.

Aceste condiții de lucru și itinerare profesionale au drept rezultat o independență economică limitată a femeilor pe tot parcursul vieții, dar mai ales la o vârstă mai înaintată și, în consecință, pensii mai mici pentru acestea. În 2014, diferența medie dintre bărbați și femei în ceea ce privește pensiile era de până la 40 %, în UE ^(*).

Ce se poate face pentru a reduce riscul de sărăcie în cazul femeilor în vârstă?

Creșterea independenței economice a femeilor pe parcursul vieții

Inegalitățile de gen de pe piața muncii, lipsa măsurilor de echilibrare a vieții profesionale cu cea privată, precum și distribuția inegală și subevaluarea îngrijirii neremunerate și a muncilor casnice, care subminează în mod sistematic independența economică a femeilor, reprezintă chestiuni care trebuie soluționate. Efectul inegalităților suferite de femei de-a lungul vieții lor este deosebit de evident la o vârstă mai înaintată, când mult mai multe femei sunt expuse riscului de sărăcie și excluziune socială decât bărbații. Integrarea perspectivei de gen și a abordării care ține seama de toate etapele vieții în procesul de elaborare a politicilor este esențială pentru sporirea independenței economice a femeilor și combaterea inegalităților pe tot parcursul vieții, pe termen lung.

Inițiativa **Think, Act, Report** (Gândește, Acționează, Raportează) a fost concepută pentru a preveni discriminarea la locul de muncă, inclusiv discriminarea pe criterii de vârstă și de gen. Inițiativa a fost prezentată de guvernul britanic și este una dintre bunele practici identificate de EIGE, deoarece încurajează companiile să se gândească la egalitatea de gen în rândul forței lor de muncă, în special în ceea ce privește recrutarea, păstrarea, promovarea și remunerarea angajaților. Pentru mai multe informații privind bunele practici, consultați site-ul web al EIGE.

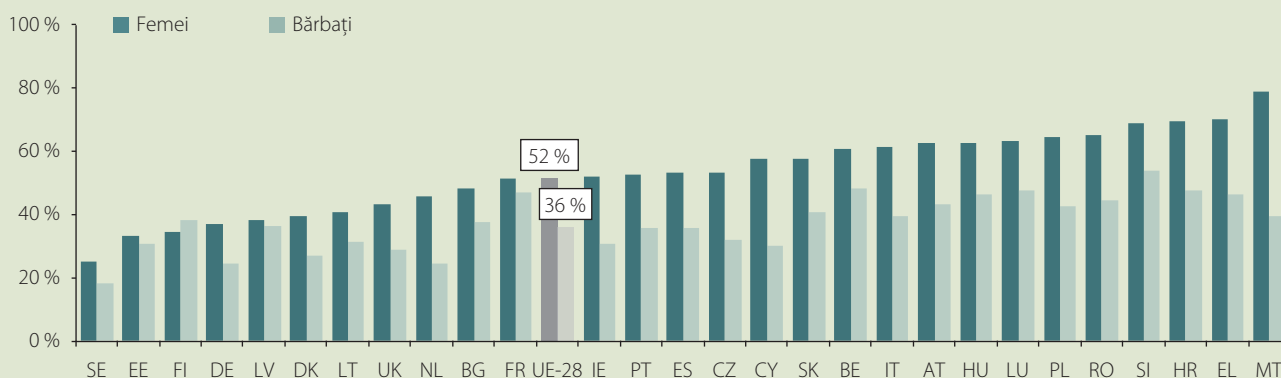
Un alt factor care îndepărtează persoanele în vârstă de pe piața forței de muncă îl reprezintă discriminarea unei persoane pe criterii de vârstă, care împreună cu sexismul reprezintă cel puțin o dublă provocare pentru femeile în vârstă.

Efectul inegalităților de durată resimțite de femei de-a lungul întregii lor vieți este deosebit de evident la o vârstă mai înaintată.

(*) Comisia Europeană (2016), *Report on Equality between Women and Men 2015* (Raport privind egalitatea între femei și bărbați în 2015), disponibil la adresa: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/annual_reports/2016_annual_report_2015_web_en.pdf

Figura 2 – Inactivitatea persoanelor în vârstă, în funcție de gen (vârste cuprinse între 55 și 64 de ani, în 2014)

Sursa: Eurostat, LFS (lfsa_ipga).

Adaptarea sistemelor de protecție socială în conformitate cu provocările actuale

Sistemele de protecție socială și politicile împotriva sărăciei trebuie să țină seama de noile provocări, cum ar fi îmbătrânirea populației, schimbarea structurilor familiale, noile fluxuri de migrație, precum și schimbarea formelor și a condițiilor de angajare. Sistemele și politicile trebuie să garanteze o protecție economică suficientă, ținând cont nu doar de formele tradiționale de angajare pe parcursul vieții, ci și de persoanele care prestează activități neremunerate de îngrijire, au locuri de muncă atipice sau nesigure, sau sunt afectate de pauzele în carieră din cauza responsabilităților de îngrijire.

Revizuirea anuală a politicilor economice ale UE (procesul intitulat „semestrul european”) oferă ocazia de a consolida în continuare egalitatea de gen pe parcursul vieții prin măsuri împotriva inegalităților de gen în cadrul sistemelor de pensii. Un exemplu l-ar putea constitui recunoașterea corespunzătoare a perioadelor de îngrijire atât pentru femei, cât și pentru bărbați și asigurarea accesului egal la sistemele de pensii de stat al persoanelor care desfășoară activități independente, sunt inactive, șomere sau sunt angajate în raporturi de muncă atipice. Pentru a beneficia de securitate la o vârstă înaintată este nevoie, de asemenea, de îmbunătățirea disponibilității și a accesului la servicii sociale publice, inclusiv la asistență medicală și la îngrijire pe termen lung.

Încurajarea sinergiilor în cadrul diferitelor domenii politice și între acestea

Cauzele și experiențele în materie de sărăcie variază foarte mult între diferite grupuri de femei și bărbați, cum ar fi tinerii și bătrânii,

migranții, părinții singuri, romii sau persoanele cu handicap. Diferențele politice se pot consolida reciproc și, prin urmare, sinergiile mai puternice între strategiile antisărăcie și politicile economice și sociale, cum ar fi cele ce țin de egalitatea de șanse între femei și bărbați, ocuparea forței de muncă, impozitare, familie și locuințe, ar putea contribui într-un mod mai eficient la combaterea cauzelor profunde ale sărăciei și excluziunii sociale. De exemplu, asigurarea indemnizațiilor de șomaj poate duce la o mai bună protecție împotriva sărăciei, atunci când aceste măsuri sunt completate prin unele de reinsertie pe piața muncii. Măsurile de mai sus pot fi consolidate în continuare prin furnizarea de servicii de îngrijire pentru copii, pentru persoanele în vârstă care se află în întreținerea cuiva, pentru bolnavi sau pentru persoane cu handicap.

Unde puteți găsi mai multe informații din partea EIGE

- **Platforma pentru integrarea perspectivei de gen** oferă îndrumări și instrumente pentru factorii de decizie care doresc să integreze o perspectivă de gen în politicile împotriva sărăciei. Există o secțiune specifică dedicată „sărăciei”.
- **Baza de date cu statistici de gen** conține cele mai recente date în materie de gen și sărăcie în UE. Datele sunt comparabile la nivelul statelor membre.
- **Centrul de resurse și documentare** oferă linkuri către publicații privind sărăcia pe tot parcursul vieții. Acestea sunt ușor de găsit utilizând funcția de căutare prin intermediul cuvintelor-cheie.

EIGE întocmește periodic rapoarte care analizează diferite domenii ale Platformei de acțiune de la Beijing (BPfA), dând curs diferitelor solicitări ale președinților Consiliului Uniunii Europene. Această fișă informativă se bazează pe raportul „Poverty, gender and intersecting inequalities in the EU” („Sărăcia, genul și intersectarea inegalităților în UE”) elaborat la solicitarea Președinției slovacă (2016). Se studiază progresele înregistrate între anii 2007 și 2014 în atenuarea sărăciei în rândul femeilor (în comparație cu bărbații), precum și a unor grupuri specifice expuse riscului, cum ar fi părinții singuri, persoanele cu handicap, migranții și persoanele de etnie romă.

Printre cele mai recente rapoarte se numără:

- Egalitatea de gen în structurile de putere și în procesul decizional (2016);
- Disparitatea de gen în materie de pensii în UE (2015);
- Egalitatea de gen și independența economică: munca cu fracțiuni de normă și activitățile independente (2014).

Puteți consulta toate rapoartele și publicațiile anterioare ale EIGE în legătură cu Platforma de acțiune de la Beijing la adresa: <http://eige.europa.eu/monitoring-the-bpfa>

Institutul European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați

Institutul European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (EIGE) este centrul de cunoaștere al UE cu privire la egalitatea de gen. EIGE sprijină factorii de decizie și toate instituțiile relevante în eforturile lor de a transforma egalitatea între femei și bărbați într-o realitate pentru toți europenii, furnizând expertiză specifică și date sigure și comparabile privind egalitatea de gen în Europa.

© Institutul European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați, 2017
Reproducerea este autorizată cu condiția menționării sursei.
Credit foto: Shutterstock.

Institutul European pentru Egalitatea de Șanse
între Femei și Bărbați
Gedimino pr. 16
LT-01103 Vilnius
LITUANIA

Print: MH-06-16-074-RO-C 978-92-9470-133-6 10.2839/901067
PDF: MH-06-16-074-RO-N 978-92-9470-130-5 10.2839/725980

Date de contact

<http://eige.europa.eu>
facebook.com/eige.europa.eu
twitter.com/eurogender
youtube.com/user/eurogender
eige.sec@eige.europa.eu
+370 52157444